

Bidrag til Thisted Købstads Historie.

Af P. L. Hald.

PÅ GRUNDLAG af Regnskabspakken 1772-1782 i Thisted Købstads Kæmnerarkiv skal der i det følgende fremdrages nogle Oplysninger om Byens indre Forhold, til hvilke man i det nævnte Tidsrum fra anden Side ikke har noget videre Kendskab. Byens Kommuneregnskaber findes bevarede i en næsten sammenhængende Række fra 1772, og for hvert År foreligger der dels en Regnskabsekstrakt og dels et fuldstændigt Regnskab, som det aflagdes af Byfogden, med tilhørende Bilag, Kvitteringer, Breve o.s.v. Ikke mindst Interesse knytter der sig til de Bemærkninger og Forespørgsler, som foreligger fra Rentekammeret, og som Byfogden med Assistance af Byens Borgere måtte give Oplysninger om, hvilket undertiden har voldet dem store Vanskeligheder. Da Thisted netop ved denne Tid stod ved Afslutningen af en mere end hundredårig Nedgangsperiode, er det en Selvfølge, at små og kummerlige Forhold særlig må præge Byen, der 1769 kun "talte 600 Sjæle over 12 År"¹).

Byens Grænser dannedes af Grøfter og Indhegninger, så der kun var Adgang til Byen gennem Bommene. "Række Værket" gik helt ud i Fjorden ved Jens Frederiksens eller "dend østre Ende af Fjorden" og ved Reberbanen ved "dend sønder Ende af Fjorden". Denne Forsigtighedsregel var for at hindre Folk fra at "køre eller ride igennem Vandet ind i Byen uden om de rette Bomme". Af disse var der iøvrigt 8; de benævnes: Nørre Bom, Bommen ved "Mel Mølle", Østre Bom, Bom ved Jens Frederiksens, Søndre Bom, Vestre Bom, Tingstrup Bom og Bisgårds Bom. Dette Hegn og disse Bomme vedligeholdtes af Byen, og gav Anledning til årlige tilbagevendende Udgifter. I en Klage af ²⁸/₃ 1775 fra Consumptionsforpagter L. Winther til Byfogden²) hedder det:

"Nu er Byens Grøfter overalt så nedfaldne samt Rækværkerne ved Stranden både sønder og øster i Byen, at såvel kørende som ridende uden mindste Hinder kan ind og ud passere, hvorved Consumptions Intraderne meget forringes mig til stor Skade. I sådan Anledning giver jeg mig herved den Ære at tilskrive Deres Velbårenhed og derhos bede, at De behageligen ved Mænd ville lade Byens Indvånere tildele hver sin Andel Grøvt, på det der kunde ses, hvem som fandtes modvillige. Ligeledes skulde jeg ydmygt bede, at Byens Kæmner måtte beordres Rækværkerne både synder og øster ved Byen at lade forfærdige".

Reparationerne ved denne Lejlighed beløb sig til 4 Rdl. 36 Skilling, og et lignende Beløb anvendtes i Regelen hvert År på Istandsættelser.

Gennem Byen løb Bækken og over den førte forskellige Broer, nemlig den store "Træ- eller Kørebro" ved Peder Ipsens, den mindre "Træ Bro" ved Thomas Holsts, og endvidere Gangbroerne ved Anders Kolds og Mikkel Hedegårds. Udgifterne ved disses Vedligeholdelse udgjorde 1774: 3 Rdl. 33 Skil.

Yderst sjældent nævnes i Regnskaberne Gadenavne; en enkelt Gang findes Nørregade, ellers hedder det "øster i Byen", "vester i Byen", "ved Thomas Holsts" o.s.v., men nærmere Betegnelse behøvedes jo heller ikke, Byen var ikke så stor, og alle kendte hinanden og vidste, hvor hver Mand boede. Brolægning i Gaderne fandtes der sikkert ikke noget af; der findes i Regnskaberne ingen Antydning i den Retning.

Iøvrigt var Byen ikke tæt bebygget; ved Opmålingen 1779 fandtes 8 øde og ubebyggede Pladser, som ingen vedkendte sig; af disse lå 4 inden for Byens Grænser, da der ved en Auktion over dem, der blev holdt ¹⁵/₁₁ 1779, udtrykkelig bemærkes i Konditionerne, at de skulde optages i Byens almindelige Grundtakst. Disse 4 Pladser havde et Areal af 8930 Kvadratalen og solgtes for ialt 11 Rdl. Af de andre Pladser, der lå umiddelbart uden for Byen, blev 2 ikke solgte, da "aldeles ingen vilde byde enten lidet eller intet derpå".

Hovedsagentlig har Byens Huse været tækkede med Strå, selv om enkelte Bygninger har været teglhængte³). Trods de skrappe Forordninger fra Statens Side mod Stråtage, har der her i Byen været en sejt Vedholdenhed ved dette Tækkemateriale; der skulde jo i Regelen en stor Ildebrand til for at bevirke en Forandring, og Thisted havde i denne Henseende i en lang Årrække ikke nogen større Ildebrand. Møntørvene kostede ingen Ting; disse skar man gratis på Kronens Mark, hvor man også hentede Ler til den fornødne Istandsættelse og Udspækning.

Gennem Regnskaberne kan man følge de to offentlige Bygninger Thinghuset og Byens

³ Efter den i 1781 forfattede "General-Taxation og Om Vurderings Forretning over Thyestad-Købstads både Private og Publique Bygninger", hvilken Protokol findes i Byrådsarkivet, skal følgende Oplysninger gives:

Der fandtes nævnte År i Byen 175 Ejendomme, deri medregnet 3 Møller samt Kirken, der tilsammen var takseret til 59510 Rdl. Samtlige Huse var opført af Mur- og Bindingsværk, og af disse var kun 26 Huse teglhængte. På Lille Torv lå Byens eneste Toetages Ejendom, tilhørende Købmand Lassen Winther. Forhuset bestod af 22 Fag, hvoraf de 11 var i to Etagere. I Protokollen findes Gadenavne anført, for en Del de samme som nu; enkelte er forsvundne, som: Under Bjerget, Over Bjerget, Østre Knach, Holstes Gyde, Kringeltofts Gyde, ved Kjæret. Enkelte Gange finder man lidt ubehændige Forklaringer på Ejendommens Beliggenhed, således fandtes det kongelige Magazin-Hus "på Store Træbroen, langs med Fjord Stranden i Øster på Syndre Side" (af Store Gade). Bemeldte "Magazin-Hus" er det nuværende gamle Pakhus i Strandgade (ejes af Købmand Th. Christensen).

¹ I Thisted Amts Årbog 1906 er der af Borgmester, Redaktør Åberg givet et uddrag af en gammel Kæmnerprotokol, til hvilken Afhandling der henvises.

² Justits råd Rasmus Steensen, Landsdommer ved Nørrejylland Landsting, var Byfoged i Thisted og Herredsfoged i Hillerslev-Hundborg Herreder.

Skole, der formentlig kan give et Billede af Husenes Tilstand.

Thinghuset var fælles for Thisted By og Herrederne og vedligeholdtes i Fællesskab af disse; det var på 7 Fag og takseret til 300 Rdl. 1772 var det i en sørgelig Forfatning, hvorfor der på Foranledning af Byfoged Steensen d. ¹³/₆ Optoges et Syn af de to Håndværkere Niels Momtoft og Grishauge. I dette hedder det: ”Skorstenspiiben er ganske refnet”, den skulde nedtages lige til Taget og opføres af ny, ”Mynlingen omlægges såvelsom alle fiire Skanker; hvortil behøves 100 Tagsten, 6 Tdr. Kalk og 60 Tagstenskroge”. Reparationerne ansloges til et Beløb af 11 Rdl. 5 M. 4 Sk., ”hvilket er det nøjeste vi kand afsjune det for, og have vi denne vores forretning efter bedste skjønsomhed således forrettet og gjort, som vi agte at bekjendtvære og vedstå når og hvor forlanges”.

Af Byens to Skoler ejedes og vedligeholdtes ”den danske Skole” af Byen; den udgjorde en Længde på 12 Fag og var takseret til 170 Rdl. Om den findes de bedste Oplysninger, og følgende Syn, der illustrerer Forholdene, skal her anføres:

¹⁰/₉ 1776. ”Skolehusets Tække på hele østre Side er over alt så ganske og aldeles brøstfældig, at det altsammen højstnødvendig med ny Tække vil belægges og forsynes, hvortil vil behøves 12 a 13 Læs Rug Tag og dertil 12 a 13 hundrede Favne Sime samt 150 Møntørre. Endnu vil behøves til samme Tække Enn Trav Rør til at rævle med”.

⁴/₇ 1781. En liden Bagerovn i Skorstenen behøver fra Grunden af at ommures, da deri dels er nedfalden, dels opskåren af Dyr og ubrugelig. Skolen behøves hårdt at udspekkes og kalkes samt og en Del Klining. Trende små Vindues Karme i det lille kammer ved Skolestuen er ganske forrådet og behøver af nye at gøres, så og Vinduerne og Blyet at forbedres og repareres både i Kamret og i Skole Stuen samt og nogle Hængsler og kroge, som formedelst Rust og Ælde er gået i Stykker. Loftet er og tildels meget forrådet og behøver at forbedres”.

Alle Mangerne var ved dette Syn imidlertid ikke fundne, thi samme År d. ¹⁵/₈ optages igen et nyt, hvori det hedder:

”Alle Vinduer i Skolestuen og tvende kamre ere over alt brøstfældige og behøver Reparation både i Henseende til Glas, Bly og karmene samt Hængsler og kroge. Især befindes en Vindue så brøstfældig i Skolestuen, at den inden Vinteren uundgåelig om Skolestuen skal holde Varme vil ganske omligges i Bly og med en Del Ruder forbedres, såvelsom og alle de andre Vinduer at bør forbedres og repareres med det forfaldne Bly at lade, og Blyhefter at tilhæfte Vinduerne til proesstængerne med samt 12 nye Ruder at indsætte”.

Selv om Skolehuset ikke har indtaget nogen fremragende Plads blandt Byens Bygninger, er det anførte dog Vidnesbyrd om, hvad der også ad anden Vej kan oplyses, at Bebyggelsen har været såre ringe. Reparationsudgifter ved Thinghuset og den danske Skole kommer igen på hvert Års Regnskab⁴).

⁴ Byens samtlige Skoleudgifter i det skildrede Tidsrum er følgende:

1772: 5 Rdl. 1 Mark 11 Skil.
1773: 9 Rdl. 0 Mark 10 Skil.
1774: 1 Rdl. 5 Mark 11 Skil.
1775: 15 Rdl. 1 Mark 0 Skil.
1776: 18 Rdl. 1 Mark 9 Skil.
1777: 8 Rdl. 2 Mark 15 Skil.
1778: 5 Rdl. 0 Mark 5 Skil.
1779: 1 Rdl. 1 Mark 11 Skil.
1780: 1 Rdl. 2 Mark 11 Skil.

Byens Indtægter fremkom dels ved Indtægter af ”Kronens Mark” og dels og hovedsagentlig ved almindelig Ligningsskat. 50 Tdr. Land af kronens Mark blev bortforpagtet til Byens Borgere på 6 År fra 1769 til en årlig Afgift af 25 Rdl. 40 Skil.; men ”hele Ejendommen er ej af anden Beskaffenhed, end at jo både Byen og Borgerne med Glæde havde bortgivet dend hele Græsning og aldrig forlangt Lod eller Del deri”. Da Forpagtningen ophørte, fornyedes den ikke, og Byfogden oplyser i en længere Forklaring, at da Marken nu i 6 År har været brugt til Sædeland, er den udtjent og behøver at hvile i ligeså mange År. Det hedder bl.a.:

”Med det omspurte Stykke har det ellers samme Sammenligning, som med den øvrige Del af Kronens Mark, at når den øverste Skorpe eller Grønsvær, som deri fra Arilds Tid af og måske i nogle Århundreder haver samlet på sig, bliver formedelst Pløjning og Harvning aftagne, befindes straks under samme ej andet end Grund og små Stene, og jo flere År Jorden nu til Pløjning og Sæd vorder brugt, jo mere dets Grund og Sten opløjes og Jorden derved rent beblendes og bedærvs, så det måske kan drage en 40 til 50 År efter sig, inden den igen kan sanke nogen Skorpe og blive tjenlig på ny enten til Græsning og måske aldrig”. Han slutter således:

”Dette Stykke af Kronens Mark er iøvrigt af mindre Betydenhed end det høje Collegium kan forestille sig; thi om end disse 50 Tdr. Sædeland måtte forundes mig gratis, forsikres hellig, at jeg for den Nyttes Skyld, jeg skønner eller kan indse deraf at kunne have, uagtet jeg dog selv bruger både Agerdyrkning og holder kreaturer, aldrig vilde agte det værd at modtage eller eje, thi haver her aldrig været, og kan aldrig sålænge Verden står efter Grundens Beskaffenhed blive i Stand til at give så meget Græs at sig, at derpå kan græsses enten Hest eller Ko, eller noget Slags stort kreatur, da Jorden duer intet”.

Med disse Betragtninger fulgte en Erklæring fra 14 af Byens Borgere, der udtalte sig i samme Retning, og det varer derfor mange År, inden Indtægter af Kronens Mark igen tilflyder Regnskabet.

Der blev i Regelen udskrevet Skat hvert År. Når der for Året 1772 ikke blev opkrævet nogen sådan, skyldtes det, at man beregnede et Beløb på 134 Rdl. 5 Mark 14 Skil., som den foregående kæmner var kommet til at skylde Byen, skulde indgå; dette varede imidlertid adskillige År.

1781: 5 Rdl. 4 Mark 4 Skil.
1782: 9 Rdl. 1 Mark 13 Skil.

For 1774 blev der beskikket "4 Taxer Borgere efter Borgerskabets Valg og Udnævnelse for efter Loven at forfatte Ligning over Thisted Bys almindelige Skatter". De fire Borgere var nævnte År: P. Leerhøy, Frantz Rosenberg, Christian Larsen Skielsgård og Chresten Andersen, og de beregnede nok så flot et Beløb på 16 Rdl. "til et Forskud i kiæmner-Cassen til hastig påkommende Udgifter". Hvor ringe Fremgang, der var i Byen, kan skønnes af, at de 182 Skatteydere, der stod opført 1774, i 1782 var vokset til 184. Blandt Skatteyderne indtager Byens Embedsmænd en fremtrædende Plads, således betaler Amtmanden Conferensråd Hauch Rdl. 3,1,2, Landsdommer Byfoged Steensen Rdl. 3,1,12, Amtsforvalter Lund Rdl. 4,2,8. Højst blandt Borgerskabet er Madam Griishauge og Søn Peder med Rdl. 3,5,6, Jens Frederiksen Rdl. 4,2,2, Sr. Thomas Holst Rdl. 3,5,12. Det mindste Beløb, der svares, er 2 Skilling.

Der hid sættes følgende Oversigt over Byens Regnskab i det anførte Tidsrum:

	Den alminelige Ligning	Kassebeholdning ved Årets udgane	Beløbet, hvormed Regnskabet ballancerer
1772	00 Rdl. 00 Skil.	- 8 Rdl. 16 Skil.	71 Rdl. 58 Skil.
1773	96 Rdl. 17 Skil.	- 33 Rdl. 58 Skil.	387 Rdl. 59 Skil.
1774	96 Rdl. 7 Skil.	20 Rdl. 7 Skil.	627 Rdl. 47 Skil.
1775	90 Rdl. 00 Skil.	7 Rdl. 38 Skil.	576 Rdl. 41 Skil.
1776	110 Rdl. 00 Skil.	- 3 Rdl. 91 ½ Skil.	448 Rdl. 84 ½ Skil.
1777	80 Rdl. 00 Skil.	- 45 Rdl. 42 ³⁹ / ₅₀ Skil.	426 Rdl. 37 ³⁹ / ₅₀ Skil.
1778	90 Rdl. 00 Skil.	- 24 Rdl. 1 Skil.	294 Rdl. 31 Skil.
1779	89 Rdl. 21 Skil.	17 Rdl. 10 Skil.	418 Rdl. 92 Skil.
1780	00 Rdl. 00 Skil.	47 Rdl. 73 Skil.	377 Rdl. 43 Skil.
1781	160 Rdl. 00 Skil.	17 Rdl. 96 Skil.	378 Rdl. 00 Skil.
1782	1866 Rdl. 64 Skil.	32 Rdl. 7 Skil.	2405 Rdl. 8 Skil.

5)

Endvidere pålignedes Borgerne en ekstra Indkvarteringskat, som selvfølgelig var mindre velset.

Efter Hærens Tilbagekomst fra Holsten 1763 blev den indkvarteret omkring i købstæderne, og de Byer, der på denne Måde blev bebyrdede, fik en Hjælpekast fra de, der ingen Indkvartering havde. Den fordeltes efter Byernes Grundtakst, og Ligningen foretoges af Byfogden og 2 eller 4 dertil valgte Mænd. Gejstlige og "privilegerede Personer", der var fri for selve Indkvartering og andre borgerlige Tyngder, måtte dog finde sig i at yde Hjælpekast af deres Bopæl. For 1775 beløb Skatten sig til 410 Rdl. 5 Mark 10 Skil. og blev lagt af Byfogden, Chresten Søndergård, Hendrich Hobolt, Poul Griishauge og Christian Rosenberg, iøvrigt varierede den fra 120 Rdl. til ovennævnte Beløb for 1775. I April Måned 1779 fik Thisted selv Garnison og i den Anledning betydelige Udgifter til Sygehus, Arrest, Vagtlokale, Skilderhuse o.s.v., men fik samtidig Hjælpekast fra Bogense, Rudkøbing, Nysted, Sæby og Skagen. Naturligvis kneb det på mange Måder; og da særlig med at skaffe Husly til de mange Mennesker, der indkvarteredes hos Borgerne, der derfor fik Indkvarteringspenge. Angående Indkvartering af Regimentsbøsse-mageren oplyses, at der i Byen kun var "et eneste Sted, hvor findes Mulighed, en sådan Person kan logere, da han ej alene skal have en Smedie til sin Brug, men og desuden Værksted og varm Stue til sig og sine Folk, og Beboeren, som er gamle Chresten Nielsen Smed imidlertid selv må savne sin Smedie og Værksteds Brug, samt i samme

Tid rent må lade sit Håndværk ligge, så har man desårsag ej kundet få det aftinget til ringere Pris end 9 Mark ugentlig, for så lang Tid han her forbliver".

På en Forespørgsel fra Rentekammeret, om Byen ikke havde andre Indtægter og navnlig Stadepenge fra de handlende, der kom til Byens Markeder, oplyser Byfogden følgende:

"Da der ikkuns kommer få handlende og få Boder til Marked i Thisted så er og Stadepengene af liden Betydenhed og i min Tid ej har udgjort mere end fra 8 til 12 Mark om Året. Og har det fra ældgamle Tider af været en almindelig Skik og Brug her, at Byfogden her på Stedet haver nydt denne liden Indkomst imod igen i Markedstiden at lade holde Vagt om Natten på Torvet og i Gaderne, på det at Bodemænd og de til Markedet kommende Fiskervogne ej af Drengene og Pøbelen skal vorde omkastet og beskadiget, der ofte sket er, og ej af Vægteren kan forekommes, siden Byen ej formår uden en eneste Vægter, og når han er på et Sted eller udi en Gade umulig kan vide eller hindre hvad udi en anden Gade sker, hvorfor jeg til sådant og i slig Henseende tilegner mig denne liden Accidentz, der er så meget ringere, da det ene Marked holdes uden for Byen på Toften og private Folks Ejendomme, hvor Grundejerne selv tage disse Stadepenge, ligesom alle mine Formænd, som i så mangfoldige År har nydt og oppebåret samme"⁶⁾.

Resultatet at denne Fremstilling blev, at Byfogden måtte beholde Stadepengene, mod at han i Markedstiden lod holde fornøden Vagt på Torvet og i Gaderne.

Var Indtægterne ikke store, så kunde de dog sagtens klare Byens Lønninger. Der var nu først og fremmest Kæmneren, Sr. Chresten Skårup, han fik om Året 2 Rdl., og da Rentekammeret forlanger oplyst, hvornår Byen har fået Tilladelse til en så kolossal Flothed, hedder det, at denne Udgift i 50 År har været brugt med Byens Samtykke, og Byfogden anbefaler, at vedblive med denne Udgift, da man ellers må gå til at tvinge Borgerne dertil, "hvorefter Byens Bedste og det almindelige virkelig vil komme til at lide anden Tab". Brandinspektør Henrich Knakkergård fik 1782 udbetalt 8 Rdl. for sit Ansvar, hvorimod Brandmester Rasmus Barth må nøjes med en årlig Kendelse på 2 Rdl. 4 Mark.

Byens eneste virkelige Bestillingsmand var Vægteren, David Solberg, hans Løn var 26

⁶⁾ Der afholdtes årlig 4 Markeder. "1. Ved Capel Stene i Juni med Heste. 2. St. Hans i Ju li med Kram. 3. St. Ols næsefter med dito. 4. St. Michels i October med Qvæg". (Danmarks Handelspejl 1780).

⁵⁾ Dette År indbetalte Mads Thousgård Rdl. 269,92, Ifølge Højesterets Dom det dobbelte af det Beløb, han var blevet Byen Skyldig. Se Årbog 1906.

Rdl.; han var imidlertid Mand for at kunne bestride to Embeder, thi der oplyses, at han ikke alene var Vægter, men også forrettede Tjeneste som Bysvend, derunder Varetagelsen af Bestillingen som Arrestforvarer, så at han erholdt den for begge Stillinger anordnede Løn, under hvilke Vilkår det ikke var muligt at få nogen til at varetage Embedet. Endvidere fik han årlig et Par Støvler, der kostede to Rigsdaler, hvert tredje År en Kjole og en Kabuds.

Til Skarpreteren Christian Stengel, der boede i Ålborg og også fungerede for Ålborg og Viborg Amter betaltes 7 Rdl., og til Physichus Doktor Mangor i Viborg 4 Rdl. Fattigvæsenet mærker man i Regnskaberne ikke synderligt til. 1773 betaltes af Kæmnerkassen til Hattemager Jens Poulsen 1 Rdl. 48 Skil. for at ombære de fattiges Tavle i kirken, en Udgift, der ligeledes havde fundet Sted i Mands Minde og begrundedes med, at det vilde være vanskeligt at få en Mand til at gå med Tavlen for et mindre Beløb, og da man ikke kunde tvinge Byens Borgere til skiftevis at ombære Tavlen, vilde de fattige miste den Skærv, der på denne Måde kunde indsamles. Da en sindssyg Kvinde, Anna Skinkel, var bleven farlig for sine Omgivelser, henvendte en Del af Beboerne sig til Byfogden for at få hende indsat i Dårækisten; Udgifterne beløb sig til 2 Rdl. 80 Skil., som blev udbetalt af Kæmnerkassen, da ellers de fattige vilde komme til at "lide Afgang og Tab ved at denne blev gal, som de intet kunde for, og hvilket synes mig være Synd at forlange", hvorfor det håbes "at de Fattige deres ringe Indkomst blive besparede denne Udgift, da ingen i Byen har noget mod dette".

For den offentlige Renlighed sørgede Byens Rakker Jens Natmand. Han boede på "Knakken", øst for Byen, og ved den omtalte Auktion over øde Pladser, der afholdtes ^{15/11} 1779, får man oplyst i Konditionerne, at da en sådan Plads blev solgt, skulde Vejen til og fra Natmandens Hus bibeholdes, ligesom der skulde være den fornødne Plads både ved og omkring Huset samt til hans "behøvende Kule"⁷). Han optræder tiest i Regnskaberne, når han har rensset Skolens Nathus, som det hedder, hvilket sker engang om Året, og får derfor i Almindelighed 1 Rdl. Til Oplysning om de hygiejniske Forhold i Byen kan anføres følgende Skrivelse af 1776 fra den danske Skoleholder Lauritz Frost til Byfogden: "Skolens Nathus behøver hart at renses, dets Urenlighed går ud i vor fælledes Gård, (en) Mand haver Port Rum i Indkjørselen, hvor han skal indkøre med sit Korn og afvælte samme, så han derover klager og påstår det skal skaffes af Vegen. Thi beder jeg underdanigst Deres Velb. ved gunstig Påtegning vil beordre Kiæmneren sligt at lade foranstalte".

En stor Dag havde Natmanden sikkert, da han og Medhjælperen rensede Garnisionsnathuset og derfor fik 4 Rdl.; det bortførte udgjorde ikke mindre end 16 Læs, og han erklærer i sit Tilbud, at fik han ikke de 4 Rdl., da må Byen til dette Arbejde "tage hvem de vil, så som jeg gerne ellers en anden Gang ser mig derfra entlediget". På Regnskabet for 1775 var ført til Udgift 72 Skilling, som Natmanden havde fået for at bortføre 3 døde Kalve fra Fjordstranden, og da der ønskes oplyst, af hvilken Årsag denne Udgift vedkom Byen, da det formentes, at det tilkom Kalvenes Ejere at lade disse fjerne, skrev Byfogden, at da man ikke kunde få oplyst "hvad

enten de var udlagt af nogen af Byens Folk eller de fra anden Side af Fjorden var udkastet og overskyttet til dette Land", så var man "nødsaget at lade dem bortføre, at de ikke skulde forårsage Stank og Sygdom i Byen og sammes Bekostning altså nødvendigvis at måtte blive for Byens Regning, hvorfor jeg så meget mindre håber, at jeg for denne Foranstaltning skal lide noget Tab, da man ellers en anden Gang nødes til at lade det ligge og gå som det kan".

Da Byens offentlige Arbejder i Regelen blev udbudte ved Licitation, findes der ikke mange Oplysninger i Regnskaberne om Arbejdsløn; dog kan anføres, at en Murer i 1775 kunde tjene 2 Mark om Dagen på egen Kost og en Håndlanger 18 Skil.; en Kalkslager fik 10 Skilling for hver Fjerding Kalk han slog. 1 Dags Klining (Kvindearbejde) betaltes 1772 med 1 Mark. Andreas Glarmester fik samme År for et "Vindue at omlægge" samt for Bly og Tin 1 Mark 4 Skilling. Vognmandskørsel udgjorde pr Mil for 1 Spænd Heste 2 Mark 4 Skil. 1772 kostede 1 Læs Ler 12 Skil. og 1 Læs Tørv 2 Rdl. I 1782 betalte man for 1 Trave Tag 3 Mark 12 Skil., for 1 Skil. fik man 15 Favne Sime til Tækning og 1 Td. Kalk kostede 3 M. 8 Skil. 1 Alen grå Klæde kunde købes for 7 Mark, Syløn for Vægterens Kjole udgjorde 5 M. 8 Skil.

Da Byen efter mange Genvordigheder i 1775 havde fået nye Brandredskaber, indtager Udgifterne til Sprøjter o.s.v. ikke nogen særlig fremtrædende Plads, ligesom "Delikventomkostningerne" heller ikke behøver nærmere Omtale, ja for adskillige År har der ingen været, så vil i det væsentlige være fremdraget, hvad der af Interesse kan findes om Byens særlige Forhold i de gamle Regnskaber.

Til Slutning skal anføres hvad de "trende velfornemme" Borgere og Købmænd Peder Knakkergård, Henrich Knakergård og Niels Holst tilføjer, da de har revideret Kæmnerregnskabet for 1780, og denne Udtalelse står sikkert som et fuldgjaldigt Udtryk for, hvad Thisted Borgerne tænkte. De skrev: "Men vil dernæst på sine høje Steder, underdanigst bede og håbe, at denne fattige By må for Eftertiden som og for hafte Indkvartering og deraf dependerende gjorde Bekostninger, fra andre Stæder blive hjulpet med nogen Indtægt til de den endnu forestående utålelige store Indkvarteringsudgifter, hvilket i manglende Fald, de fleste af denne Bys Indvånere vil nødsages til at forlade deres Hjem".

(Historisk Årbog for Thisted amt 1918, side 33-44)

⁷ Når det i et Mundheld fra Thisteegnen hedder: "De har det for dem selv, ligesom dem østen Thisted", så er det utvivlsomt en Hentydning til Rakkeren og hans Familie, der førte em forarget og skyet Tilværelse.